

ελιά

ελιά, η, ουσ. [<αρχ. ἐλαία], η ελιά. **1.** σκουρόχρωμη κηλίδα μικρού μεγέθους που σχηματίζεται ή προεξέχει από το δέρμα του προσώπου ή αλλού. (Τραγούδι: *τα μαλλιά σου κάν' τα σκάλες, κάν' τα σκάλες ν' ανεβώ, να φιλήσω την ελιά σου και τον άσπρο σου λαιμό*). Προπολεμικά και ίσως και στα πρώτα μεταπολεμικά χρόνια οι γυναίκες σχημάτιζαν ελιές με ειδικό κάρβουνο, ιδίως στο πρόσωπό τους (μάγουλο, πηγούνι, λίγο πλάγια από τα μάτια) για ομορφιά. Σε αρκετό κόσμο υπάρχει ακόμη και σήμερα η πρόληψη πως, αν αφαιρέσει κανείς την ελιά του που προεξέχει, ιδίως για λόγους αισθητικής, θα πεθάνει. Όμως πολλοί ήταν αυτοί, ιδίως στην επαρχία, που αφαιρούσαν την ανεπιθύμητη ελιά τους δένοντας σφιχτά γύρω από τη ρίζα της μια κλωστή ή ένα λεπτό σπάγκο. Έτσι, σε λίγο καιρό η ελιά ατροφούσε και έπεφτε μονάχη της. **2.** αδένας, ιδίως ψηλά και εσωτερικά των μηρών, δίπλα στα γεννητικά όργανα: «πρέπει να πάω στο γιατρό, γιατί κάθε τόσο πρήζονται οι ελιές μου». **3.** (στη γλώσσα των ναρκωτικών) ο παραπάνω αδένας ως τελευταίο σημείο για λήψη ναρκωτικού με ενδοφλέβια ένεση, επειδή έχουν καεί όλες οι άλλες φλέβες: «μια κι έκαψε όλες τις φλέβες του, άρχισε να σουτάρει τώρα στις ελιές του». Υποκορ. **ελίτσα, η**.

- *αμπέλι του χεριού σου, συκιά του κυρού σου κι ελιά του παππού σου*, βλ. λ. [αμπέλι](#).
- *κάλλιο να 'χω στο σπίτι μου ελιές και παξιμάδι, παρά στο ξένο ζάχαρη και να μ' ορίζουν άλλοι*, βλ. λ. [σπίτι](#).
- *μου έδωσε της ελιάς τα μέσα και του καρυδιού τ' απ' έξω, μου έδωσε άχρηστα πράγματα*: «στη μοιρασιά που κάναμε, αυτός κράτησε όλα τα χρήσιμα πράγματα και μένα μου έδωσε της ελιάς τα μέσα και του καρυδιού τ' απ' έξω». Από το ότι το κουκούτσι της ελιάς και το τσόφλι του καρυδιού δεν τρώγονται.
- *περνώ με ψωμί κι ελιά ή περνώ με ψωμί κι ελιές ή την περνώ με ψωμί κι ελιά ή την περνώ με ψωμί κι ελιές*, βλ. λ. [ψωμί](#).
- *τη βγάζω με ψωμί κι ελιά ή τη βγάζω με ψωμί κι ελιές*, βλ. λ. [ψωμί](#).
- *τρώω ψωμί κι ελιά ή τρώω ψωμί κι ελιές*, βλ. λ. [ψωμί](#).
- *φάγαμε μαζί ψωμί κι ελιά, ή φάγαμε μαζί ψωμί κι ελιές*, βλ. λ. [ψωμί](#).
- *ψωμί κι ελιά και Κώτσο βασιλιά*, βλ. λ. [βασιλιάς](#).